

DIARI DE BUJA

SETEMBRE, 1982

BOLLETI INFORMATIU DE L'OBRA CULTURAL BALEAR PER ALS SOCIS
DELEGACIO DE BUGER: Carrer Major, 4, 1.er

CAPÇALERA

TEMPS

D'ELECCIONS

De bell nou la paraula crisi, atur, treball, estarà a la boca i en els programes dels partits. És un bon temps per a donar potades a la pilota del món del treball, els seus problemes i a les solucions que es voldrien que fossin un gol a la porteria contrària: amb tot, pens que no podia haver-hi solució fins que tots, de bon de veres, estiguem tant indignats com els qui pateixen la injustícia, la misèria, l'atur. I aquesta indignació —que és una virtut— no creix en la rapidesa, qualitat i quantitat desitjables. Una gran tasca educadora dels mitjans de comunicació i de les institucions que volen estar al servei del poble consisteix en “encomenar” aquesta indignació a tots.

Certament l'atur és un desafiament, però en moltes d'ocasions es tracta d'un problema de rostre. Ens explicarem. Rostre dur dels qui, amb la paraula crisi, fan els guanys més grossos, els majors beneficis o les compres luxoses més aberrants. Rostre dels qui evadeixen capitals o no volen invertir sense una seguretat de benefici d'estil usurer.

Rostre de polítics i militans que augmenten en milions i milions el pressupost destinat a armament. Rostre dels qui guanyen “matant” a l'altre amb fraus alimenticis de tot tipus...

Rostre, també humà i dolorit per no saber com alimentar els fills o com aconseguir un primer lloc de treball. Rostre humilitat per la fam. I sí hi ha que ni rostre tenen ja d'allargar la mà al carrer per demanar el troç de pa o un poc d'aigua. Sens dubte que el rostre més gran —rostre immens— l'ofereixen tots aquells que cobren sous i sous, figurant a nòmnes de l'Administració..., i els qui salven el capital a Suïssa.

Hem dit que l'atur és problema de rostre. És tasca de tots. Per això no és gens estrany que es digui que invertir és suïcida, però és necessari i obligat. Un bisbe ha dit que en aquest temps si demanassin un consell espiritual, diria que invertissin. Tots en som responsables i hem de fer alguna cosa. I aquí hem d'analitzar els programes polítics que millor tracten aquests temes: jubilació anticipada, promoció de la petita i mitjana empresa, lluita contra els plurisous, allargament dels camps d'estudi, foment i recobriment eficaç de l'autèntic cooperativisme, etc. Cal comptar amb els partits que poden ésser vertaderament sensibles —no de façana— al problema i a la solució.

La responsabilitat és de tots. I ens hi jugam el futur polític lliure i democràtic. També ens explicarem. Els dos milions d'aturats poden posar en perill el sistema democràtic, perquè la temptació de cercar la solució en un règim autoritari i dictatorial és poderosa. La por al futur que senten els joves aturats i en crisi, en els anys millors de la seva vida, no els empeny cap a postures i solucions progressistes. No solament els joves, els majors també estan amenaçats per la depressió, l'avorriment, la vergonya... I a partir d'aquesta situació es pot desencadenar una greu involució.

Hem de lluitar per una societat on els J. R. no s'hi trobin, ni bé ni malament. Una societat “J. Ritzada” no serà mai humana. Els treballadors hi han posat la cara al foc perquè les “coses” funcionin: manco conflictivitat, menys poder adquisitiu, etc., etc. Els altres ¿què hi han posat?

EL 28 D'OCTUBRE

En aparèixer aquest número de la revista, estarem a les portes de les eleccions. Des d'una actitud de simple ciutadania, sense entrar ni defensar postures partidistes, volem reflexionar juntament amb el lector sobre la importància que té per a la nostra col·lectivitat el pròxim 28-O.

LA DESIL·LUSIÓ

Són molts els ciutadans que, després dels anys de democràcia, se senten profundament desil·lusionats amb els resultats. Molts creien que la democràcia era la *vareta màgica* que solucionaria tots els problemes. I els problemes segueixen igual com estaven: la crisi econòmica, el terrorisme, les autonomies... I, per acabar-ho d'adobar, hi ha persones i grups que —d'una manera interessada— s'aprofiten de les circumstàncies per atribuir a la democràcia tots els mals i arribar a afirmar que "con Franco vivíamos mejor".

Únicament una simple reflexió. El progrés econòmic i social —basta obrir els ulls o traspasar les nostres fronteres— es dona fonamentalment en els països on regeix una vida democràtica sòlida i forta. Les

greus dificultats que patim només es podran solucionar des d'un marc democràtic en el qual els drets humans i les llibertats cíviques siguin els pilars de la convivència. A partir d'aquí, cada partit oferirà als ciutadans un camí i unes solucions a aquests problemes.

Per això és important la participació ciutadana el pròxim 28-O. Les dificultats hi són. Lleguem i escoltem els programes concrets de les diverses opcions polítiques i votem els qui ens ofereixen més garanties de complir.

L'ESCÀNDOL

Algun lector podrà pensar: a l'hora de les eleccions tots prometen i als polítics sembla que no els interessa altra cosa que seguir ocupant la seva poltrona. Si hem d'ésser sincers, hem de reconèixer la justesa de l'escàndol popular davant l'espectacle que ens estan donant determinats partits polítics i persones concretes durant aquests dies. Certament moltes vegades semblen més preocupats per les seves lluites internes i ambicions que pels interessos de la col·lectivitat.

Per aquesta raó, els progra-

mes són importants, però les persones que votam també. Al cap i a la fi el compliment de les promeses electorals depèn dels partits i dels seus líders. I per tot això tenim el dret i l'obligació d'exigir als diversos candidats —tant si són de dreta, com si són d'esquerra— una actitud ètica. Es a dir, anteposar els interessos col·lectius als privats. I, si hem de ser sincers, pensam que hi ha alguns partits i persones dins aquests partits que anteposen els interessos col·lectius als particulars.

Una vegada més hem d'insistir en la necessitat de participar i elegir amb responsabilitat el partit i candidats que ens paresquin més aptes per solucionar els greus problemes que vivim.

L'ESPERANÇA

Són moltes les ofertes electorals que tenim davant nosaltres. L'esperança que hem de tenir és que prevaldrà el sentit comú dels ciutadans, els quals sens dubte elegiran els partits i persones més adequades. En definitiva, la necessitat d'un canvi la sentim tots.

A. T. C.

RECORDS D'ANTANY

AFILIATS A LA U. G. T.
DE BUGER

(Juny 1936)

JO, PEL CANVI

Després d'uns anys caracteritzats per la ineficàcia dels Governos d'UCD, la societat espanyola sembla bastant unànim en una exigència: Les coses han de canviar, això no pot seguir així. La sensació de desgovern és absoluta, i evidentment perjudicial per a la salut cívica del país. Se fa precís que es faci càrrec del feix una força política que estigui en condicions de governar, i de governar per canviar tota una sèrie de coses que s'ha vist que no responen a les necessitats ni a les exigències de la societat moderna que volen els espanyols.

Aquesta unanimitat ha estat detectada pels responsables de la desastrosa gestió de govern, els dirigents d'UCD, que han reaccionat amb una inèrcia desintegradora del seu propi partit, i això ha fet en definitiva inevitable la consulta anticipada a l'elector, perquè siguin els ciutadans qui decideixin quina és la força política que, al seu parer, està en millor condicions de gestionar el canvi que exigeixen. I aquí, com és natural, ja no hi ha unanimitat. Però tot indica que som majoria els que considerem que el partit polític que ofereix més garanties de seriositat, i que per tant és en aquests moments el millor garant de què el canvi serà real, és el Partit Socialista Obrer Espanyol.

Quins són els projectes concrets del PSOE pels pròxims quatre anys, pel cas que vertaderament assoleixi la majoria absoluta i formi govern presidit per Felipe González? En el transcurs de la campanya electoral que acaba de començar s'haurà d'explicar àmpliament el programa de govern del PSOE, però en qualsevol cas ja des d'ara es pot dir que ofereix dues garanties molt importants. En primer lloc, i a pesar de les petites dificultats que també el PSOE ha tingut a alguns indrets per confeccionar les seves llistes de candidats, es pot afirmar rotundament que el PSOE és l'únic partit espanyol que ha dedicat més d'un any a preparar, discutir i decidir el seu programa de govern, i només unes poques setmanes a confeccionar les llistes. En els altres partits, la relació ha estat inversa: S'han dedicat unes poques hores a redactar de qualsevol manera un programa electoral, i totes les energies se n'han anat en la baralla per fer les llistes.

En segon lloc, el programa que ofereix el PSOE és un programa realista, d'acord amb el propòsit anunciat pels dirigents socialistes de què no volen prometre res que no sàpiguen que podran complir. En aquest sentit, és interessant comprovar que el PSOE és atacat per partits teòricament més esquerrans, que l'acusen de sofrir un procés de "dretanització" que el durà a desvirtuar les seves essències i a no fer un programa socialista quan sigui en el govern. Crec sincerament que lo únic que hi ha de cert en aquestes acusacions és que el PSOE no farà un programa socialista els pròxims quatre anys. Però amb això no haurà enganat ningú, perquè ha dit clarament que lo que vol fer és una cosa molt més necessària en aquests moments: El PSOE s'ha proposat reformar l'Administració a fi de posar-la en condicions de servir al ciutadà, s'ha proposat profunditzar la democràcia i s'ha proposat consolidar definitivament l'Estat de les autonomies. El resultat d'aquesta gestió, i l'objectiu del PSOE des del govern en els pròxims quatre anys, serà convertir Espanya en un Estat modern, a l'altura de les societats més avançades d'Europa i amb un sistema de llibertats modèlic. En una paraula: S'haurà fet el gran canvi. Per això, jo, pel canvi. Pel canvi cap al progrés. Pel canvi que en aquests moments només pot fer el PSOE.

J. M. M.

PEL CANVI

VOTA

(Publicitat pagada)

AVUI I ARA...

Massa sovint, avui i ara, política és sinònim de cosa tèrbola, obscura, gairebé inanomenable. També val a dir que no van mancats de motius els que així pensen. La conducta pública de molts de polítics ha arribat a esser un espectacle més acostat a l'ambient d'un estol de bugaderes que al normal exercici del seny, la moderació i fins i tot el bon gust que, de fet, haurien d'esser senyes d'identitat de tot aquell que aspira a representar els interessos col·lectius.

Malgrat que no manqui raó als que pensen que avui per avui política és sinònim de desgavell, cal dir que no és lícit, en absolut, el desencís i l'escepticisme. Hem de fer un esforç, cada un des del nostre particular redol, per a regenerar l'activitat política, per a tornar-li aquelles senyes que mai no hauria d'haver perdut. Aquest hauria d'esser, avui, el primer manament de tot polític.

Un cop donada aquesta premissa, però, ve un altre pensament: el que ens diu que la gent de la nostra terra, tan plena de seny,

mai per mai, si exceptuam contadíssimes actituds, no ha volgut esser còmplice d'un tipus de conducta que, per la seva pròpia naturalesa, rebutja.

I així veim com el nostre poble, el mallorquí del carrer, no pot entendre de cap manera el frit que té davant. Aquesta estupefacció no ve tan donada per un cert escàndol enfront del comportament de qualcuna gent, com perquè aquesta gent no és capaç d'arribar-li, pel senzill motiu que no parla el seu llenguatge, no entén els seus costums, no coneix les seves coses ni pateix els jous que, de cap a cap d'any, l'estrenyen.

Mallorca ha d'agrair una oferta electoral neta i sincera. Un apropament seriós a la seva realitat. Això, certament, no pot fer-ho tothom. Qui no és capaç de beure un rebentat de canya vora els pagesos del poble, o d'aficar-se en la tertúlia generosa i una mica anarquitxant d'un cafè de qualsevol poble de la Part Forana, no li pot parlar d'altres temes, per molt trascendents que aquests si-

guin: senzillament, no serà entès.

Són pocs els qui han potejat poble. Es poden comptar amb els dits de la ma —i en sobrarien— els que hem sentit el batec de la gent, el contacte aspre i calent de la gent del nostre poble.

Per això, després de rebutjar l'escepticisme com una arma carregada de buidor, cal dir ben fort que, la nostra gent, només l'entenem els que som part d'ella mateixa. Els altres, els que s'acosten de tant en tant, són una mena de "domingueros" de l'oferta electoral.

JOSEP MELIÀ

ALS LECTORS

Pregam dispensin la sortida atrassada del present exemplar, el motiu ha estat degut a la publicitat electoral que no podia sortir fins dia 6 d'octubre, però la data del present exemplar és la que li correspon, per seguir la publicació d'una forma correlativa.

LA DIRECCIÓ

**ARA HEM DE
VOTAR EN
JOSEP MELIÀ**

(Publicitat pagada)

L'ENSENYANÇA A BÚGER. SEGLE XIX

Els documents que parlen de l'ensenyança a Búger durant el segle XIX són molt escassos; però pels escrits que hem pogut veure a l'arxiu municipal que tan generós ens ha oferit l'ajuntament, trobam que l'ensenyança dins el poble de Búger és un element molt important, malgrat que els escrits que hem trobat siguin un tant deficitaris.

Parlarem només de l'escola pública de nins i de nines, deixant a part les agustines que ja en tractarem en un altre número.

L'escrit més antic que hem vist data de l'any 1875, el qual parla d'una visita que va fer l'inspector de primera ensenyança de la província. L'escola de nines durant l'any 1875 era dirigida per la mestressa Catalina Jaume i Cantallops. Com a nota curiosa, direm que en la visita que va fer l'inspector a l'escola de nines, la mestressa va rebre un gran esbronc ja que tenia l'aula un vertader desastre i les nines no estaven prou preparades segons el programa d'ensenyament. L'inspector va instar a la mestressa que empràs medis per instruir-se ella mateixa. El cap de poc temps va ésser substituïda per Na Maria Alemany i Ramon, l'any 1877. La visita a l'escola de nins també tingué lloc el mateix dia. L'inspector així mateix hi trobà una manca de preparació del mestre, però la seva bona voluntat i la ja avançada edat i el suport del seu fill, podia perdonar-li alguna de les seves sentències.

La matrícula era nombrosa, si bé les faltes d'assistència es produïen molt sovint. Essent Búger un poble eminentment agrícola, els nins deixaven de manera freqüent per ajudar als seus pares. Hem trobat una relació de faltes d'assistència que data de l'any 1883 i que es varen produir durant el semestre que acabava a final de maig. Les alumnes matriculades a l'escola elemental de nines eren 70. Les faltes d'assistència eren les següents:

1 - 10 faltes voluntàries 6 nines
11 - 20 faltes voluntàries 7 nines
21 - 30 faltes voluntàries 6 nines

30 o més faltes voluntàries 50 nines
malaltia 10 nines

D'aixó podem deduir que l'alumne que havia assistit sempre a l'escola era només una. El mestre Sebastià Tomàs també es queixava dels seus alumnes, ja que molts d'ells eren enviats a treballar durant les hores d'escola.

L'any 1883 la matrícula de nins de l'escola pública que havien assistit durant el semestre que acabava a final de setembre de l'any 1883 era:

Menors de 6 anys	5
De 6 a 9 anys	43
Majors de 9 anys	21
Total	69

Els medis que emprava el mestre per a aconseguir l'assistència dels seus alumnes era: "Avisar a los padres de las faltas que hayan hecho sus hijos y además hacerles comprender el bien que reportaría a los mismos la educación e instrucción, haciéndoles ver que lo poco material que pueden ganar enviándoles al trabajo es insignificante en comparación de los inmensos bienes que reporta al hombre la enseñanza". El mestre era Sebastià Morante.

L'escola pública de nines de l'any 1883 estava regentada per la mestressa Isabel Palmer i Bosch.

La matrícula de nines era:

Menors de 6 anys	15
De 6 a 9 anys	35
Majors de 9 anys	18
Total	68

Els medis que emprava la mestressa per a aconseguir l'assistència eran bitllets, estampes i llibres. Els càstigs eren privació de treballs extraordinaris.

Durant aquest any de 1883 el secretari de la junta local de primera ensenyança era en Miquel Payeres. La junta vetlava per la millora de l'ensenyament i les visites de la junta a l'escola es realitzaven molt sovint perquè els nins rebessin l'educació adequada.

Relació de mestres i mestresses que s'han trobat a l'arxiu i que feren escola a Búger:

Catalina Jaume i Cantallops
Maria Alemany i Ramon
Cándida Alemany
Isabel Palmer i Bosch
Antònia Sancho i Lliteres
Margalida Ferrer
Sebastià Tomàs i Morante
Andrés Andreu i Bauçà

Aquesta relació no és completa. Procurarem una altra vegada esbrinar un poc més les carpetes que parlen de l'educació, i completarem la llista i l'any en què començaren a exercir a Búger:

Llibres d'ensenyament durant l'any 1898:

Doctrina Cristiana pel Bisbe Salvà

Història Sagrada per Bosch i Palmer

Urbanitat per Cortado
Epítome de la gramàtica de la Reial Acadèmia

Mosaic literari epistolar
Guia de l'artesa
Lliçons per Moragues
Conjugacions de verbs regulars
Geografia de les Balears

Exemplar d'ensenyança pràctica del castellà per Bosch i Palmer.

També hi havia una biblioteca a l'escola per a consulta i estudi del mestre i alumnes.

Hem intentat desentranyellar una mica alguns aspectes de la nostra educació a Búger durant el segle XIX. Sabem que hi ha moltes llacunes, omissions, oblots i supressions referent a l'ensenyança que no han estat tractats. El tema és molt llarg i un estudi minuciós requereix una gran capacitat de treball i moltes hores per dur-ho a bon terme. La nostra tasca era fer un petit esbós i donar a conèixer un poc el que ha estat l'ensenyança dins el poble de Búger durant la segona mitat del segle XIX. En els següents números de la revista seguirem parlant d'aquest tema tan captivador com és l'ensenyança.

APUNTS HISTÒRICS DE BÚGER¹

Resum de l'apartat dedicat a l'alqueria de Búger de la Història de Campanet recentment publicada per Ramon Rosselló Vaquer i Antoni López Pons.

Intentarem fer un petit resum de la història de Búger a partir del Repartiment de terres, després de la conquesta de Jaume I fins l'any 1563 en que començaren les obres de l'església.

Creim que Ramon Rosselló Vaquer ens dona una visió global del poble de Búger; al mateix temps pensam que és un bon estímul perquè qualcú s'animi i es dediqui a esbrinar un poc més els nostres avantpassats de Búger. Encara que Búger perteneixia a la parroquia de Campanet fins l'any 1812, també hem de dir que hi formava part activa dins la universitat de Campanet, és a dir, dins el Consell local.

Tractarem, doncs, de donar llum als apunts històrics de Búger que tan minuosament ha recollit Ramon Rosselló, investigador incansable de la nostra història. El que ha llegit el llibre, haurà vist que Búger, en tot i per tot, va estar vinculada a la parròquia de Campanet; prova d'això, tenim el cas d'un bugerró que va ésser anomanat Batle l'any 1579. Era en Jaume Pons.

L'any 1229, després de la conquesta de Mallorca, hi va haver el repartiment. L'autor ens diu que "l'alqueria Bujar dun rahal Algehel correspongué als homes de Barcelona i tenia una extensió de 24 jovades; la jovada era aquella terra que podia ésser conrada amb un parell de bous, és a dir, unes 16 quarterades. L'alqueria Búger tendria, per tant, una extensió d'unes 384 quarterades".

Tot seguit, l'autor ens dona una gran llista de les persones i de les primeres famílies que s'establiren a Búger. Des del repartiment fins a l'any 1300 es veu invadida de gent que compra terres i que hi va a viure. Entre els principals pobladors tenim: Carbonell de Pax, Pere Gil de Palauverdura, Ferrer Llull, Bartomeu Llambilles, Pere Corró i la seva dona Ermessenda, etc. Molt aviat l'alqueria Búger va créixer; els habitants es multiplicaren i no mancaren les activitats agrícoles i econòmiques: se venen terres, se compren animals, adquireixen quarteres de blat, obtenen llicèn-

cies per poder caçar i les lliures són elements importants en la compra i venda de productes. Una altra activitat que hi trobam és la venda d'esclaus, activitat molt estesa per tota Mallorca. Durant l'any 1324 en Pere Olzina va vendre un esclau (un sarraí blanc) a Miquel Rotlan a raó de 16 lliures.

A Búger també hi havia una botiga. El botiguer l'any 1579 era Antoni Tortella. Ell s'encarregava de vendre el blat i distribuir-lo entre les persones més necessitades. Els jurats eren les persones que se preocupaven d'adquirir el blat o ordi, ja que se feia molt necessari, sobre tot, a l'hora de sembrar.

També l'autor ens dona notícies que el mes de Juliol de 1481 agafaren a Miquel Torrent perquè havia estat acusat de la mort de Joan Bartomeu Bennassar, "e pres aquell lo portà (se refereix a l'oficial que el va pendre) fora camí prop lo camí qui va a Sòller i en un ullastra penjà lo dit Miquel Torrent".

Un altre apartat és el que parla de les comunes, anomanades de Revellar, que seria el lloc on s'aixecaria l'alqueria de Búger. Hi va haver grans discrepàncies entre els pobladors i els terratinents sobre la parcel·lació de la terra; però poc a poc el poble de Búger creixia i es feia més gran. Durant la segona mitat del segle XVI es feren moltes de cases. Ramon Rosselló cita el següent paràgraf: "no ignoram vostres savieses que en lo lloc de Búger se son dat o presos cert trats per fer cassas y fins assi no avem trobat lo modo y ordre com se són donats". (Consell de la vila de Campanet, 3 de Maig de 1572).

L'església

L'església de Búger començà a edificar-se l'any 1563. El 14 de febrer de l'any 1563 el vicari general Joan Palau Varo en nom del bisbe de Mallorca donava llicència perquè s'hi bastís una església ja que no en tenien de pròpia, i els bugerrons s'havien de servir de l'església de Sant Miquel de Campanet o de la de Sant Antoni de Sa Pobla. El rector de Campanet Miquel Mir no volia que aquesta església se construís, hi havia una aegantada resistència. Els habitants de Búger es varen comprometre a donar sus-

ten al seu vicari.

Les obres de l'església es feien molt de pressa i les ajudes per la nova construcció no es feren esperar. El Clavari de la vila l'any 1572 donava una lliura i 10 sous a N'Oliver de Muro "per treura pedra per los bancals de la església de Búger", 12 sous a Miquel Siquier i 6 sous a Guillem Capó per dur pedra. La Universitat de Campanet i gent de Búger també hi varen col·laborar. Ramon Rosselló segueix dient: "Amb data de 24 de gener del 1581 ja trobam un inventari dels béns i joies de l'església de Búger, sufragània de la parroquial de Campanet: una calze d'argent amb sa patena, altre calze d'estany, una custòdia per a la processó del Corpus, una capseta d'argent per tenir i reservar el Santíssim Sagrament, unes criminalles per tenir els olis sants, un pal·li de ciuro daurat, altres dos pal·lis de tela, un pintat, l'altre blanc, cinc casulles de vellut verd, setí negre, tela llista, tela negra i tela blanca, una capa, 9 estovalles, dos camis, tres àmits, una cuiraca a l'altar major...".

Per tant, molt aviat els bugerrons tingueren església on es celebrava missa els diumenges i dies festius, però al mateix temps el bisbe advertia que "tots els qui poguessin anassin a Campanet per escoltar les predicacions i altres santes exhortacions explicades pel Rector, i que el temps d'Advent i Quaresma tots els bugerrons havien d'assistir a la parroquial". Hem de dir que el rector Mateu Massanet no volia que Búger tingués parroquial; els motius eren que l'alqueria de Búger no podia sustentar el vicari ni sostenir el culte. També tenim notícies de les visites pastorals del bisbe Arnedo i del bisbe Joan Vich durant els anys 1570, 1586 i 1599.

Per acabar, direm que aquest apartat de la Història de Campanet dedicat al poble de Búger, mereix tota la nostra atenció i gratitud als autors que ens han donat a conèixer les arrels dels nostres avantpassats; i que com hem dit al principi, sigui un verader estímul per a seguir investigant.

BERNAT FORTEZA

¹ Història de Campanet. De la prehistòria al segle XVI. Ramón Rosselló Vaquer i Antoni López Pons. Mallorca 1982. Pàgs. 179-192.

LA LLIBERTAT QUE FUIG

La llibertat fuig, s'escapa
pels rius tèrbols de la sang;
que al mig del cervell de l'home
l'odi hi ha fet un forat.

El llamp sembra la tempesta
a dins els solcs de la carn
i la discòrdia i la guerra
vomiten verí letal.
Els ulls moridors s'aferren
a la grisor de l'espai.
La llibertat perd les ales,
la veu i la identitat,
just la coloma ferida
que quasi no pot volar.

La sang vessa de les venes
com un cavall desbocat;
i la germanor de l'ànima
clama encara els drets humans.

El sol el desig esberla
de l'alba d'un ideal
que projecta la nostra ombra
a l'horitzó clivellat,
que vol aixamplar el paisatge,
generós i universal.
Es mou arreu l'esperança,
i el cor fins sembla un ventall
obert a la singladura
del bé de la Humanitat.
Emperò el pes dels mil·lenis
cau damunt el nostre afany.
La Història desemmascara,
potent i fonamental,
l'agonia de les races
d'un món relinquit i esclau;
i registra la gran fuga
de l'amor i de la pau.

La fuga del pensament
i del seny equilibrat.
La fuga de les estrelles
de l'ampla nit ancestral.
La fuga de les espigues
de l'ergástul de la fam.
La fruita del temps que plora
segles buits de veritat.
La fuga dels ventres gràvids
cap a l'esterilitat.

A l'om d'un poltre d'enveges
cavalca la llibertat,
pel camí de la mentida,
cap al vòrtex abissal.

Tenim el sol que destil·la
la llum forta, essencial.
Però els cadells de la fosca
roseguen la llibertat.
La pluja viva neteja
la pols de la nostra carn;
emperò la set embruta
l'aigua de la llibertat.

Si fèrtil dóna la terra
l'espiga que esdevé pa,
l'ànima ja no madura
el blat de la llibertat.
I essent tots germans i lliures,
lluïtam per a dominar;
i essent herois de conquestes
del progrés i de l'espai,
i fets de Déu a la imatge,
nauxers del blau de la mar,
no volem lleis ni mesura
i ofegam la llibertat.

OCTUBRE, 1982.—PAU

MIQUEL BOTA TOTXO

REGIÓ BALEAR

Característiques generals i descripció de la vinya provincial

A les illes Balears el cultiu de la vinya està pràcticament limitat a l'illa de Mallorca. Les 27 mil hectàrees de vinya, que constitueixen el patrimoni vitícola abans de la invasió de la fil·loxera, es redueixen en l'actualitat a 4.510 hectàrees, i corresponen a Manacor i Felanitx les més grans extensions de cultiu.

Per la similitud de les característiques generals dels vins produïts a la província, la podem considerar dividida en dues zones que d'acord amb les característiques generals dels vins típics elaborats, es designen amb els noms de "Felanitx" i "Binissalem".

"Felanitx" amb 2.552 hectàrees, constitueix la zona de màxima concentració i comprèn els termes municipals de Manacor i Felanitx.

"Binissalem" és, amb 1.708 hectàrees, l'altra zona d'importància, dins la qual destaquen els termes de Sencelles i Binissalem.

La resta de la província es completa amb 250 hectàrees, disseminades per tota l'illa, especialment pel Nord en el municipi d'Alcúdia i limítrofes.

La densitat de plantació varia amb la situació i l'edat dels ceps. Es pot considerar com a casos extrems 2.500 a 4.000 ceps per

hectàrea. Les parcel·les solen ésser de vinya exclusivament, però hi ha unes 90 Ha. associades fonamentalment a l'olivera i a l'ametller i més rarament a arbres fruiters com l'albercoquer.

Les varietats cultivades són específiques de Mallorca. Fa alguns anys que l'illa podia oferir-nos en una àmplia gamma, que avui s'ha reduït molt per la tendència a cultivar només les que més bé s'adapten a les condicions tècnico-comercials. Predominen les varietats negres, entre les quals hi ha les tres de millor qualitat: Fogoneu, Callet i Manto Negro. L'única varietat blanca cultivada i que es de qualitat és el "Pensal" o "Moll".

La producció aconsegueix el rendiment màxim a la zona de Felanitx amb 45 quintars mètrics per hectàrea, i un mínim a la zona que hem considerat com a resta de la província, amb un rendiment només de 18 Qm./Ha. Enmig d'aquestes dues zones es troba la de Binissalem amb 20 Qm./Ha. Tot plegat dona una producció global de 154.000 Qm. aproximadament.

El rendiment en vi, en relació al de raïm, és del 70% a les zones de Felanitx i Binissalem i del 60% a la resta de la província.

Les seves característiques són conseqüència de les varietats que s'empren en l'elaboració i hi ha una variació en el grau alcohòlic segons els anys i les zones. A Felanitx oscil·la entre 8,5° i 11,25° i a "Binissalem" entre 11° i 14°.

Els ceps de "Fogoneu" proporcionen vins d'escassa qualitat, amb graduacions de 9° a 11° en terrenys plans i amb una mica més de grau a les fal·des de la serralada, pobres en extracte i en acidesa i de poc color. Se sol utilitzar per obtenir vins rosats que es consumeixen dins el mateix any. Pel seu caràcter neutre s'usa sovint per obtenir mesclades amb vins de més qualitat.

La varietat "Callet" produeix vins d'uns 11°, pobres en extracte i en color. De millor qualitat són els obtinguts a base de "Manto Negro". Els vins criats a "Bi-

nissalem" solen ésser d'aquesta darrera varietat.

La varietat "Manto Negro" és fonamental en l'elaboració dels vins de "Binissalem", té una alta graduació: 14° a 16°, riquesa en extracte i en color.

El cep "Sabater" dona uns vins bastos, amb graduació anàloga a la de "Callet". El cep "Batista" dona mostos molt acceptables amb graduacions més altes que les precedents, que arriba als 12° o 13°.

Les varietats "Quigat" i "Vina-ter" contrasten per la graduació, 11° i 12°, per l'extracte i l'acidesa, amb els vins elaborats amb el segon, fins, lleugerament aromàtics i graduacions de 11° i 12°.

Es evident que, amb l'alt nivell de vida de Mallorca i el turisme, la conjuntura econòmica del sector podria ésser francament favorable; però com a conseqüència de la seva inadequada estructura i de l'alt percentatge de vins de poca qualitat, la rendibilitat del cultiu és actualment escassa.

El preu elevat de la terra i de la mà d'obra fan que les despeses d'implantació i cultiu siguin elevats. Per altra banda, les possibilitats d'una mecanització rendible es veuen obstaculitzades per les petites dimensions de les parcel·les i els marcs inadequats de plantació.

El preu del raïm, fixat pels industrials elaboradors a qui venen la verema els viticultors, no està en consonància amb la qualitat, cosa que origina la implantació de varietats de rendiment quantitatiu i no de rendiment qualitatiu. Hem d'assenyalar que un gran contingent del vi produït a la zona de Felanitx proporciona graduacions inferiors a 10°, sense altres qualitats compensatòries. Els únics vins de qualitat són els de "Binissalem".

Per tot això, seria de desitjar que en plantacions futures s'utilitzassin varietats de qualitat i que es milloràs i adequàs la tècnica i elaboració. També seria aconsellable l'associació d'agricultors que tenen les finques confrontants.

EL SEN CATANY

(Acabarà en el proper número)

Informació de la campanya electoral a Búger

El proper dia 7 d'octubre, va tenir lloc un mitin organitzat per l'U. C. D. L'assistència a fou molt reduïda, tant sols 13 persones. Havien de parlar l'ex-senador Sr. Zaforteza i Tomeu Alorda. Només va parlar el primer.

Al dia següent, al local de l'Obra Cultural, es presentà al públic el PSOE, a un mitin al qual prengueren part Fèlix Pons i Gori Mir i feu la presentació Tomeu Torrens. L'assistència fou molt nombrosa, 65 persones, constituint un veritable èxit.

M. P.

Notícies del nostre poble

"MUNICIPALERIES"

Segueixen a bon ritme les obres d'ampliació del cementeri municipal i, segons sembla, hi ha interès de deixar-lo acaba i en perfectes condicions abans que acabi el mandat de l'actual Consistori.

També estan molt avançades les obres que es duen a terme per construir la fossa assèptica de Lle-

vant, obra tan necessària com polèmica.

Més problemàtica sembla l'acabament de les obres del camí de Son Bielí. Sobre aquestes obres hi ha opinions variades i contradictòries i, si va a dir ver, som de l'opinió que, tal com està dissenyada aquesta obra, constitueix una autèntica barbaritat. I ho deim a plena consciència i amb el desig que se n'entresentin l'enginyer, autor del projecte, i els responsables del Consistori.

EN GEL TERRIGO

*"Madona d'es pou, bon dia:
En Gel Terrigo és aquí
i diu que vos vol servir
a vós i a sa vostra fia".*

(Del Cançoner del P. Ginard)

Anant p'es camí reial,
carregat amb sa meva eina,
cerca que te cerca feina
per guanyar-me es meu jornal,
a un reclau d'es caminal
vaig veure un pou que hi havia
i una dona que collia
verdura fresca de s'hort.
La vaig escometre fort:
"MADONA D'ES POU, BON DIA!"

"Mal dia direu millor
—me respongué aquella dona—
perquè ja me faig sa trona
de s'hort, es pou i es conró.
Som viuda, no hi ha un braó
d'homo que m'ajudi a mi,
i ves si hi ha per collir
verdura en aquest paratge..."
—"Si me voleu per missatge,
EN GEL TERRIGO ES AQUI".

Vàrem cloure sa barrina.
Per jo tota feina és bona.
Tenia aquella madona
una fia encar fadrina.
Invisible terenyina
a's seu entorn vaig teixir,
i per fer-me l'amo, així
les deia fent bona cara:
"En Gel Terrigo us empara
I DIU QUE VOS VOL SERVIR".

Ben prest l'amo vaig esser,
fent es coió i es coió,
de s'hort, es pou i es conró,
pero l'amo bé de ver.
I encara per més plaer,
puix me dàreu lliure via,
vaig tenir tal gosadia
que una avui, s'altra demà,
vos vaig arribar a tastar
A VOS I A SA VOSTRA FIA!

(Del llibre humorístic inèdit
"Glosant el Cançoner")

VICTORIA RAMIS D'AYREFLOR

BÚGER I EL CICLISME

Un futur campió i bellesa local,
entregant un trofeu.

Indiscutiblement aquest esport ha comptat sempre a Búger amb un gran nombre d'afecionats i, si alguna vegada ha semblat per uns moments que quedava esmorteïda aquesta afició, ha bastat l'aparició d'un corredor local per despertar-la amb tota la força. Basta recordar En Mateu de s'Hostal, En Perico Beia, En Tejeira, En Carnejo i Miquel Payeras.

Actualment tenim En Francesc Soler Payeras, al·lot de 15 anys, que enguany ha pegat fort, com ho demostra el fet que al final de la campanya ja ha estat classificat segon de la CHALLENGE-82. Corre en la categoria de "Cadetes" i, si no se desanima, li auguram molts d'èxits durant la pròxima temporada i així ho desitjam.

M. P.

PER MALLORCA, L'ÚNIC VOT ÚTIL

(Publicitat pagada)

NOCES D'ARGENT

Recentment el matrimoni format per Don Joan Cañellas Petro i Catarina Buades Martorell ha celebrat les Noces d'Argent.

Els felicitem per tan magne acon-teixement i feim vots perquè pu-guin celebrar les noces d'or.

El matrimoni, està lligat al nostre diari, ja que l'amic Joan és el cuiner oficial de la festa des Jai i d'altres festetes que organitza durant tot l'any, ja sigui el nostre diari, com l'Obra Cultural Balear.

Ara fa 50 anys:

Fa cinquanta anys que Búger comptava amb una biblioteca Mu-nicipal, que s'havia obtingut de la Diputació Provincial gràcies a les gestions del Batle Joan Alemany, el qual formava part d'aquesta corporació. Aquesta biblioteca s'havia instal·lat en el local mu-nicipal que avui alberga el Club de Fútbol. S'encarregava del bon funcionament de la biblioteca la Sra. Maria Plaza que llavors era Mestra Nacional en el nostre poble. En esclatar la guerra civil el local fou ocupat per la Falange i els llibres de la biblioteca varen desaparèixer i mai més se n'ha sabut res més, almanco d'una ma-nera oficial.

Ara fa 100 anys:

Pel mes de febrer de 1882 era Batle de Búger el Sr. Francesc Alemany, de Son Alemany, el qual no podia acudir a les ses-sions de l'Ajuntament per motius de salut, per la qual cosa presidia el Consistori el Tinent-Batle pri-mer Sr. Miquel Payeras i Pascual. Aquest, juntament amb els regi-dors Llorenç Soler, Bartomeu Mora i Joan Fiol, varen acordar dia 22 de febrer que tots els homes del poble havien de com-plir tres torns de prestació perso-nal a raó d'una pesseta de jornal i tres pessetes els qui aportassin carro i bístia. Llavors és quan es treballava a fons en la construcció del cementeri, que va esser beneït l'any 1885.

Miquel Pericás

L'OBRA CULTURAL BALEAR AL POBLE DE BÚGER

Els sotasignants, tots ells socis de l'Obra Cultural Balear de Búger, venen a bé a lo que a continuació s'exposa:

- 1.er: Tenint en compte que al nostre poble no existeixen lo-cals apropiats per a la cel-lebració d'actes públics, i essent el local social de l'Obra el més adequat per aquests actes, acordam posar-lo a disposició de les autori-tats municipals i eclesiàstiques, i entitats culturals, recrea-tives i partits polítics.
- 2.^{on}: L'Obra Cultural Balear no es fa solidària amb les opi-nions que es puguin expressar als actes que es cel-lebrin, ni s'identifica amb els seus organitzadors.
- 3.er: Per concretar les condicions de cessió del local, els inte-ressats s'hauran de dirigir al Tresorer Antoni Matías.

Búger, 4 de Setembre de 1982

EL SECRETARI,
TONI LLULL
i segueixen 58 firmes

NECROLOGIQUES

Dia 12 d'agost passat va morir l'"àvia" de Búger, quan només li faltaven deu mesos per complir els cent anys, fet que tots esperàvem amb il·lusió, ja que fa molt de temps que no hem tingut la satisfacció de tenir una persona centenària. N'Antònia Capó Capó, més coneguda per Na Tonina Ferrera, als seus 99 anys tenia plena salut i conservava totes les seves facultats mentals, però va tenir la desgràcia de caure i allò que semblava no tenir gens d'importància, va esser la causa de la seva mort inesperada. Rebin els seus familiars el nostre sentit condol.

Na Miquela Soler Pons, mes coneguda per Madò Miquela de Son Catxo, nom que li ve d'haver estat la seva família durant molts d'anys a la possessió d'aquest nom, dia 29 del passat mes d'agost i a l'edat de 92 anys va passar a millor vida. El nostre més viu condol també als seus fills i familiars.

En Manuel Picó i Miró, a l'edat de 71 anys va deixar d'existir dia 29 d'agost passat. A la seva esposa Rosa i a tots els altres familiars, els volem fer arribar la nostra expressió de condol.